

19. STADSHAVENS ROTTERDAM

DOEL

Het doel is transformatie en vernieuwing van het gebied Stadshavens Rotterdam tot een gebied waarin innovatieve en moderne werk- en woonomgevingen worden gecombineerd. Het resultaat is optimaal duurzaam en klimaatbestendig.

De economische activiteiten in Stadshavens worden verbreed (diversificatie) en het vestigingsklimaat voor bedrijven verbeterd. Daardoor wordt de economische structuur van de haven versterkt. Door de bouw van woningen (innovatief) in Stadshavens wordt het binnenstedelijk woningaanbod vergroot en verbetert het woon- en leefklimaat.

De Minister van Volkshuisvesting Ruimtelijke Ordening en Milieu, Dr. Jacqueline Cramer, handelend als bestuursorgaan, hierna te noemen het rijk; en

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Rotterdam, handelend als bestuursorgaan, namens deze Mark Harbers, wethouder Economie, Haven en Milieu, hierna te noemen de gemeente;

Komen overeen zich in te spannen dat de volgende stappen worden genomen:

rijk

- Een besluit over doorgang van het project Stadshavens naar de uitwerkingsfase in het kader van het Nota Ruimte budget (31 december 2008);
- Een besluit over de doorgang van het project naar de uitvoeringsfase en indien een bijdrage uit het Nota Ruimte budget wordt verstrekt, de hoogte van de bijdrage en de voorwaarden waaronder de bijdrage wordt verstrekt (30 september 2009 of zoveel eerder als mogelijk);
- Een besluit(en) over eventuele andere rijkssubsidies (30 september 2009 of zoveel eerder als mogelijk);

gemeente

- Een besluit(en) over het uitvoeringsprogramma 2007-2015 met financiële paragraaf (30 september 2008);
- Een besluit (en) over de businesscase(s) (31 maart 2009).

rijk en gemeente

- Besluit over de opzet van de MKBA (31 maart 2008);
- Het vaststellen van afspraken over de samenwerking voor de verdere ontwikkeling van Stadshavens tot circa 2025 inclusief de samenwerking op het gebied van milieu tussen rijk, gemeente en andere belanghebbende partners (30 september 2009);
- Besluit over hoe de bereikbaarheid van Stadshavens kan worden verbeterd (30 september 2009).

De minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer verbindt zich tot:

- Coördinatie en besluitvorming in het kader van het Nota Ruimte budget inclusief het doen beoordelen van de MKBA en het toetsen van de businesscase(s);
- Coördinatie en bevordering van inhoudelijke afstemming met andere ministeries;
- Coördinatie en bevorderen van de besluitvorming m.b.t. overige rijkssubsidies.

De wethouder Economie, Haven en Milieu, hiertoe gemachtigd door het college van burgemeester en wethouders van Rotterdam, verbindt zich tot:

- De planvorming en –voorbereiding van het project inclusief het opstellen van het Uitvoeringsprogramma Stadshavens 2007-2015 met businesscase(s) en financiële paragraaf;
- Het eventueel aanvragen van andere (rijks)subsidies;
- Het actief verwerven van andere financiële middelen;
- Het tijdig starten en afronden van planprocedures (bijvoorbeeld bestemmingsplan, milieueffectrapportage en SMB);
- Het afstemmen met andere decentrale overheden en derden welke bij het project betrokken of belanghebbend zijn;
- Het afstemmen met samenhangende projecten binnen de gemeente Rotterdam.

De ambassadeur van dit project is Antony Burgmans.

Bijlage 1

OPGAVE PER DEELGEBIED

LEGENDA

- Transformatie naar gemengd stedelijk woonmilieu
- Intensivering haven en haven gerelateerde activiteiten
- Groei en intensivering haven bedrijvigheid
- Parken
- Pact op Zuid
- Knooppunten
- Parkeren
- Snelwegen
- Hoofdwegen
- Spoorwet
- Metronet
- Betuwelijn
- Relatie bestaande woon- en werkgebieden

PROJECTOMSCHRIJVING

De hierboven gemaakte bestuurlijke afspraken hebben betrekking op de volgende projectomschrijving.

AANLEIDING

Rotterdam heeft voor de stad aandachtspunten geformuleerd op de volgende terreinen:

- **Economie en werk:** versterking van de economische structuur van de Mainport Rotterdam en de stad. De groei en internationale concurrentiepositie van de Rotterdamse haven wordt beperkt door een onvoldoende op de toekomst gericht werkaanbod en een daarop afgestemd aanbod van werklocaties;
- **Wonen:** de stad Rotterdam wordt gekenmerkt door een onevenwichtig aanbod van woningen en een tekort aan kwaliteit van woongebieden en hiermee samenhangende selectieve migratie van hoger opgeleiden;
- **Leefklimaat:** rond de stad Rotterdam is er een tekort aan voorzieningen (groen en recreatie) terwijl de druk van bebouwing op de aanwezige groene ruimte toeneemt.

Transformatie van het gebied Stadshavens Rotterdam tot een gebied waarin innovatieve en moderne werk- en woonomgevingen worden gecombineerd, versterkt de internationale concurrentiepositie van de Mainport Rotterdam. Daarmee wordt een structurele impuls gegeven aan de Zuidvleugel. Door het aanbieden van de juiste vestigingsmilieus voor bedrijven ontstaat een verbreding van de activiteiten (zoals zakelijke dienstverlening, research en development, onderwijs). Een aantrekkelijk aanbod van woningen maakt de stad aantrekkelijk voor midden- en hogere inkomens. De beoogde kwaliteitsslag van het woon- en werkmilieu straalt uit op de bestaande stedelijke omgeving, zoals Rotterdam-West, Rotterdam-Zuid en Schiedam, waardoor (ook) het sociaal-economisch klimaat van de stad verbetert, selectieve migratie wordt tegengegaan en de bevolkingssamenstelling evenwichtiger wordt. De kwaliteiten van het Groene Hart blijven mede gespaard door herstructurering en intensivering van bedrijventerreinen en wonen in Stadshavens. Rotterdam is inmiddels gestart met de uitvoering van de transformatie, maar de totale duur bedraagt tenminste 30 jaar.

DOEL

Transformatie en vernieuwing van het gebied Stadshavens Rotterdam tot een gebied waarin innovatieve en moderne werk- en woonomgevingen worden gecombineerd. Het resultaat is optimaal duurzaam en klimaatbestendig.

De activiteiten in Stadshavens worden verbreed (diversificatie) en het vestigingsklimaat voor bedrijven verbetert. Daardoor wordt de economische structuur van de haven versterkt. Door de bouw van woningen (innovatief) in Stadshavens wordt het binnenstedelijk woningaanbod vergroot met als doel verbetering van het woon- en leefklimaat.

AANPAK

Het project kent vier sporen waarop actie wordt ondernomen:

- **Ruimte en economie:** Verdichting van functies en economische intensivering. Op een zelfde oppervlak neemt de dichtheid en variatie aan functies sterk toe, o.a. door economische intensivering (focus op short-sea activiteiten) en functiemenging (meervoudig grondgebruik);
- **Bereikbaarheid:** Een voldoende bereikbaarheid voor alle modaliteiten en economische sectoren;
- **Wonen:** Verbetering van het woonklimaat, als voorwaarde voor economische groei, door de ontwikkeling van attractieve woonmilieus;
- **Duurzaamheid en milieu:** Een proces met betrokken partijen om zowel de stad als haven duurzaam te ontwikkelen, in het gebied een goede milieukwaliteit te realiseren en de druk op de milieukwaliteit van aangrenzende stadsdelen waar mogelijk te verminderen. De aanpak is innovatief en wordt gekenmerkt door het bouwen in en nabij het water rekening houdend met klimaatverandering, combinaties van wonen en werken, duurzame ontwikkeling en aansluiting op het Rotterdam Climate Initiative.

SCOPE

De geografische en programmatische afbakening van het project Stadshavens is weergegeven op bijgaande kaart.

Stadshavens is een project bestaande uit verschillende deelprojecten met een doorlooptijd van tenminste 30 jaar. Voor de lange termijn visie zal de gemeente Rotterdam samen met het Havenbedrijf Rotterdam (HbR) een Ontwikkelplan Stadshavens Rotterdam 2025 opstellen.

Dit ontwikkelplan bevat projecten tot 2015 en de verdere ontwikkelingsrichting na 2015.

Stadshavens kent vier deelgebieden met ieder een eigen accent en ontwikkeltempo:

- Waal- Eemhaven: intensivering en vernieuwing van havenfuncties (start gemaakt);
- Rijn- Maashaven: verstedelijking met wonen en woonvriendelijke bedrijvigheid (start gemaakt);
- Merwe- Vierhavens: verstedelijking met wonen en woonvriendelijke bedrijvigheid (voor bedrijvigheid start gemaakt);
- RDM-terrein: bedrijvigheid en onderwijs (start gemaakt).

Per deelgebied wordt een Masterplan opgesteld. De Masterplannen worden door de gemeente Rotterdam samen met het Havenbedrijf Rotterdam nader uitgewerkt tot het Uitvoeringsprogramma Stadshavens 2007 – 2015.

De besluitvorming van het rijk over een bijdrage uit het Nota Ruimte budget is gekoppeld aan een MKBA en businesscase(s) van dit Uitvoeringsprogramma Stadshavens 2007 – 2015.

SAMENHANG

De transformatie van Stadshavens hangt samen met de volgende andere Randstad Urgent projecten:

- Project Mainport Rotterdam (PMR):
 - In het uitvoeringsconvenant BRG is afgesproken dat in het BRG-gebied, waarvan Stadshavens deel uit maakt, 200 ha extra ruimte zal worden gewonnen door middel van herstructurering en intensivering;
 - De aanleg van de Maasvlakte 2 moet leiden tot een uitbreiding van het bestaande havengebied met 1000 ha netto bedrijventerrein ("additionaliteit" van de Maasvlakte 2 t.o.v. bestaande voorraad). Door de aanleg van de Maasvlakte 2 kunnen er verplaatsingen ontstaan van deepseagebonden-bedrijven naar de Maasvlakte 2. De vrijkomende ruimte die daardoor ontstaat, biedt mogelijkheden voor intensivering van economische functies en verstedelijking. Ruimte binnen het bestaande Rotterdamse Haven en Industrieel Complex (HIC) die wordt getransformeerd naar niet economische ruimte, dient te worden gecompenseerd door nieuwe economische ruimte of intensiever gebruik van bestaande economische ruimte.
- Stadshavens ligt in het zoekgebied van de 120 ha voor Hoeksche Waard;
- Stadshavens is gelegen aan de kruising van de A4 en A15. Daarmee is er een samenhang met projecten als Project Mainportcorridor Zuid (PMZ), Tweede ontsluiting Rotterdamse haven en A4 Middendelfland;
- De woningbouw in bestaand stedelijk gebied van de Rotterdamse regio, waaronder stadshavens Rotterdam, en het woningbouwprogramma Zuidplaspolder zijn kwalitatief en kwantitatief complementair. Dit onderscheid is te typeren als stedelijke woonmilieus in Stadshavens en landelijke woonmilieus in de Zuidplaspolder.

RESULTAAT

Ruimte en economie: een breed scala aan vestigingsmilieus voor bedrijven, waardoor de internationale concurrentiepositie van de Rotterdamse mainport is verstevigd.

- Bereikbaarheid:
 - Een verbetering van de aansluiting van de Waal- en Eemhaven op het rijkswegennet garandeert de doorstroming en bereikbaarheid van wegvrachtverkeer;
 - Een verbetering van het onderliggende wegennet en ontsluiting van Stadshavens d.m.v. openbaar vervoer over land en water.
- Wonen: de bouw van woningen waardoor een aantrekkelijk woonmilieu is ontstaan voor midden- en hogere inkomens;
- Duurzaamheid en milieu: de integrale ontwikkeling van een kwalitatief hoogwaardige en klimaatbestendige Stadshavens door middel van zowel beproefde als bijzondere, innovatieve oplossingen en het vroegtijdig meenemen van milieu-aspecten.

DIENSTREGELING EN TE NEMEN BESLUITEN

Voor de visievorming wordt het Ontwikkelplan Stadshavens 2025, met daarin de lange termijn visie op Stadshavens opgesteld. Dit vormt de basis voor het Uitvoeringsprogramma Stadshavens 2007 – 2015. Voor onderdelen van het Uitvoeringsprogramma vraagt de gemeente een bijdrage uit het Nota Ruimte budget.

Op basis van het concept van dit Ontwikkelplan Stadshavens 2025 wordt het Uitvoeringsprogramma 2007 – 2015 opgesteld inclusief een Masterplan voor elk van de 4 deelgebieden (Waal- en Eemhaven, RDM, Merwe-Vierhavens, Maas- en Rijnhaven). Deze plannen bevatten de ruimtelijke invulling, streefcijfers voor de kwantitatieve doelstellingen (zoals het aantal woningen, arbeidsplaatsen) en kwalitatieve doelstellingen (zoals internationale allure, toekomstbestendigheid, duurzaamheid) en de financiële uitgangspunten.

Rotterdam voert op basis van de Uitvoeringsprogramma Stadshavens 2007 - 2015 een MKBA uit en laat deze beoordelen door Rijk en CPB. Een MKBA is noodzakelijk voor een besluit van het rijk over het vervolgen van het project naar de uitwerkingsfase van het Nota Ruimte budget. De MKBA wordt opgesteld door Rotterdam in nauwe samenhang met de ontwikkeling van het uitvoeringsprogramma, waardoor een versnelling optreedt. Rijk en gemeente besluiten gezamenlijk over de opzet van de MKBA. Indien het project waarover besluitvorming plaatsvindt afwijkt van het project dat in de MKBA is onderzocht, of indien door andere oorzaken onduidelijkheid bestaat over de effecten van het project, behoudt het rijk zich het recht voor zelf een MKBA op te laten stellen en deze aan het CPB voor te leggen.

Bij vervolg van het project in de uitwerkingsfase worden businesscase(s) opgesteld door de gemeente Rotterdam voor de, voor de rijksbijdrage relevante, gebiedsontwikkelingen zoals opgenomen in het Uitvoeringsprogramma Stadshavens Rotterdam 2007-2015. Een beoordeling hiervan door het rijk is een noodzakelijke voorwaarde voor een besluit (GO/NO GO) over het vervolg van het project naar de uitvoeringsfase en of daarmee een bijdrage uit het Nota Ruimte budget wordt verstrekt, de hoogte van deze bijdrage en de voorwaarden waaronder de bijdrage wordt verstrekt.

Gemeente en rijk ontwikkelen een milieustrategie, als onderdeel van het Ontwikkelplan, met als inzet het voorkomen van patstellingen en vertraging bij de realisatie van de doelstellingen wonen en werken. Op basis van het Ontwikkelplan en de milieustrategie worden afspraken gemaakt tot 2025 over de samenwerking tussen rijk en gemeente en de ontwikkelingsrichting van Stadshavens (ruimte en economie, bereikbaarheid, wonen en duurzaamheid en milieu) exclusief de financiering. Er wordt nagegaan of de afspraken met betrekking tot milieu, de vorm moeten krijgen van een milieuarangement.

De volgende besluiten worden genomen:

Verkenningfase:

1. Concept-ontwikkelplan Stadshavens Rotterdam 2025 door gemeente Rotterdam en Havenbedrijf Rotterdam vastgesteld (1e kwartaal 2008);
2. Besluit rijk en gemeente over de opzet van de MKBA (1e kwartaal 2008);
3. Uitvoeringsprogramma Stadshavens 2007 – 2015 door gemeente Rotterdam en Havenbedrijf Rotterdam inclusief MKBA en milieustrategie vastgesteld (2e kwartaal 2008);
4. Beoordeling MKBA door rijk en door CPB (3e kwartaal 2008);
5. Besluit rijk over de overgang van het Uitvoeringsprogramma Stadshavens 2007 – 2015 naar de uitwerkingsfase van het Nota Ruimte budget (4e kwartaal 2008);

Uitwerkingsfase:

6. Businesscase door gemeente Rotterdam afgerond (1de kwartaal 2009);
7. Beoordeling businesscase door het rijk (2e kwartaal 2009);
8. Afspraken vastgesteld door rijk, gemeente Rotterdam en Havenbedrijf Rotterdam over de samenwerking voor de verdere ontwikkeling van Stadshavens tot 2025 inclusief de samenwerking op het gebied van milieu tussen rijk, gemeente en andere belanghebbende partners (3e kwartaal 2009);
9. Een besluit over hoe de bereikbaarheid van Stadshavens kan worden verbeterd (3e kwartaal 2009);
10. Een besluit(en) over eventuele andere rijkssubsidies (4e kwartaal 2009 of zoveel eerder als mogelijk);
11. Besluit kabinet over een bijdrage uit het Nota Ruimte budget voor het Uitvoeringsprogramma Stadshavens 2007 – 2015 (3e kwartaal 2009).

WETTELIJKE PROCEDURES

Stadshavens is gelegen in de gemeente Rotterdam en betreft de gebieden Waal- en Eemhaven, RDM-terrein en de Merwe- Vierhavens en Maas- en Rijnhaven. Op dit moment vigeert in bijna het gehele Stadshavengebied de Haven- en Industrierordering uit 1934. In het licht van de invoering van de nieuwe Wro dienen alle bestemmingsplannen te worden geactualiseerd. Deze actualisaties zullen vooralsnog een conserverend karakter hebben, met mogelijkheid van ontheffing. Er wordt in de toelichting en de voorschriften 'voorgesorteerd' op toekomstige functieverandering. Waar verplicht worden milieu-effectrapportages of SMB's uitgevoerd. Wellicht ten overvloede wordt opgemerkt dat het college van BenW de bestemmingsplannen voorbereid en voorstellen doet aan de gemeenteraad, die uiteindelijk de plannen vaststelt.

FINANCIERING

In de periode tot 2030 bedragen de totale investeringen in Stadshavens Rotterdam door publieke en private partijen samen, op basis van kengetallen circa € 7,5 miljard, met een bandbreedte van € 5 tot € 10 miljard, afhankelijk van de te kiezen ambitie.

De investeringskosten van het Uitvoeringsprogramma Stadshavens 2007 - 2015 zijn nog niet bekend. Bij het opstellen van dit uitvoeringsprogramma zullen deze kosten en de dekking daarvan, door gemeente, Havenbedrijf, private partijen en subsidies, in kaart worden gebracht. Voor de dekking van de kosten van dit uitvoeringsprogramma hebben de gemeente en het Havenbedrijf Rotterdam al een bedrag van € 279 mln. gereserveerd. Na vaststelling van het Uitvoeringsprogramma Stadshavens 2007 - 2015 is duidelijk hoeveel het tekort bedraagt, hoeveel de bijdrage van de gemeente Rotterdam en Havenbedrijf Rotterdam precies is en welke bijdrage aan het rijk wordt gevraagd.

Een mogelijke dekkingsbron voor de bijdrage van het rijk is het Nota Ruimte Budget. Voor specifieke onderdelen kan een bijdrage in het kader van het actieplan Bedrijventerreinen (TOPPER) worden aangevraagd. Besluitvorming over beide rijksbijdragen moet nog plaatsvinden.

Iedere partij draagt zijn eigen proces- en apparaatskosten.

ORGANISATIE

Rijk en gemeente stellen binnen een maand na ondertekening van dit akkoord een plan van aanpak op waarin de samenwerking tussen rijk en gemeente nader wordt vormgegeven.

De gemeente en het Havenbedrijf hebben voor Stadshavens Rotterdam een organisatie opgezet, waarin per deelgebied een uitvoeringsorganisatie is afgesproken en een projectbureau Stadshavens voor de overkoepelende vraagstukken is ingesteld. Rotterdam wil het rijk in den brede betrekken bij het project Stadshavens. In het plan van aanpak in het kader van deze afspraken van Randstad Urgent wordt de organisatie van de samenwerking Rotterdam-rijk nader ingevuld, waarbij ook de voortgang rond de Randstad Urgentprojecten geagendeerd wordt.

LOOPTIJD:

Het afsprakenkader treedt in werking op 29 oktober 2007 en eindigt op het moment dat bovengenoemde besluiten zijn genomen.

SLOTBEPALINGEN

De afspraken zoals geformuleerd zijn niet in rechte afdwingbaar.

In de algemene inleiding op deze bestuurlijke afspraken zijn twee elementen nader uitgewerkt: het mandaat van het projectduo en de financiële informatie.

**De minister van Volkshuisvesting,
Ruimtelijke Ordening en Milieu**

**Namens de gemeente Rotterdam
De wethouder Economie, Haven en Milieu van de
gemeente Rotterdam**

Dr. Jacqueline Cramer

Mark Harbers

Vastgesteld op 29 oktober 2007